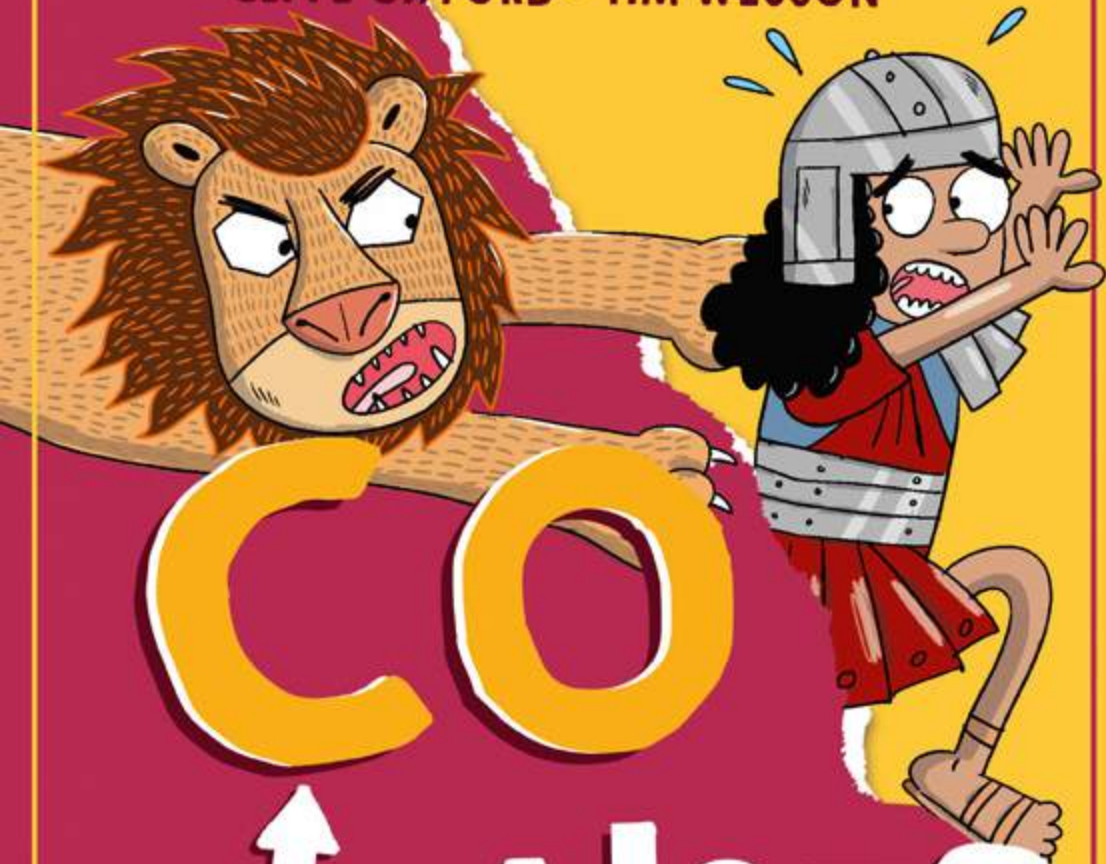

CLIVE GIFFORD • TIM WESSON

CO

↑
WOLJSZ?
↓

STAROŻYTNI
RZYMIANIE

Tytuł oryginału
Would You Rather: Ancient Romans

Redaktor nabywający i prowadzący
Magdalena Kilian-Antoine

Adaptacja okładki
Karolina Korbut

Adiustacja
Aurelia Hołubowska

Korekta
Kinga Kosiba

Opieka redakcyjna
Sabina Wojtasiak

Weryfikacja merytoryczna
Tomasz Babnis

Łamanie
Karolina Korbut

Originally published in English by Farshore, an imprint of HarperCollinsPublishers Ltd,
The News Building, 1 London Bridge St, London, SE1 9GF under the title:
Would You Rather Ancient Romans

Text © Clive Gifford 2023

Illustrations © Tim Wesson 2023

Copyright © for the Polish edition by SIW Znak sp. z o.o., 2024

Copyright © for the translation by Arkadiusz Gardaś

978-83-240-9949-8

Książki z dobrej strony: www.znak.com.pl

Więcej o naszych autorach i książkach: www.wydawnictwoznak.pl
Społeczny Instytut Wydawniczy Znak, 30-105 Kraków, ul. Kościuszki 37
Dział sprzedaży: tel. 12 61 99 569, e-mail: czytelnicy@znak.com.pl

Wydanie I, Kraków 2024

Druk i oprawa: ???

CLIVE GIFFORD • TIM WESSON

CO
WOLISZ?
STAROŻYTNI
RZYMIANIE

Przekład: Arkadiusz Gardas

znak emotikon

Kraków 2024

Na początek	7
Jak to się zaczęło	10
CO WOLISZ? Wyruszyć na bezsensowną wyprawę z rozkazu Kaliguli CZY pozwolić Heliogabalowi i jego zwierzakom na robienie ci psikusów?	12
CO WOLISZ? Maszerować do bitwy jako rzymski legionista CZY trudzić się jako niewolnik?	18
RZYMSKI BONUS: Zjedzmy jak Rzymianie	28
CO WOLISZ? Pracować jako zbieracz kupy CZY jako klaun pogrzebowy?	32
Boska aleja gwiazd	38
CO WOLISZ? Uczyć się w zwykłej rzymskiej szkole CZY w takiej dla gladiatorów?	48
RZYMSKI BONUS: Najwspanialsze budowle Rzymu	56
CO WOLISZ? Wiosłować na rzymskim statku CZY powozić rydwanem?	58
Cesarska aleja (nie)stów	68

RZYMSKI BONUS: Dobrzy goście	78
CO WOLISZ? Całymi dniami nosić swojego szefa CZY sprawdzać, czy nikt nie zatrut mu jedzenia?	80
RZYMSKI BONUS: Święta i zabawy	88
CO WOLISZ? Robić kupę na oczach tłumu CZY odwiedzić rzymskiego dentystę?	90
RZYMSKI BONUS: Lekarstwa starożytnych Rzymian	100
CO WOLISZ? Polewać kolację megastodkim syropem CZY śmierdzącym sosem rybnym?	104
CO WOLISZ? Opiekować się świątynią jako kapłanka CZY zajmować się domem jako rzymska żona?	112
RZYMSKI BONUS: Ubieramy się	118
CO WOLISZ? Walczyć przeciwko siejącej postrach Boudice CZY przeciwko sprytnemu Karatakusowi?	120
RZYMSKI BONUS: Cała masa gladiatorów!	126
CO WOLISZ? Przez cały dzień obmyślać kłątwy CZY robić pranie?	130
Jak to się skończyło	136
Słowniczek	138

Na początek

♥
MAREK
AURELIUSZ

Witamy w niesamowitym świecie starożytnego Rzymu, jednej z największych, najbardziej imponujących cywilizacji, jakie KIEDYKOLWIEK istniały. Wszystko zaczęło się 2700 lat temu i trwało przez kolejny tysiąc lat – całkiem niezłe!

Imperium Rzymskie narodziło się w słonecznej Italii, jednak w wyniku wędrówek wzdłuż i wszerz po całym świecie Rzymianie dotarli również do innych krajów Europy, na Bliski Wschód i do Afryki Północnej. Mądrzy byli z nich goście i gościowy. To im zawdzięczamy akwedukty, drogi (bardzo proste), togi, gladiatorów i wiele innych pomysłów.

Ta książka pełna jest fascynujących ciekawostek i zmuszających do myślenia pytań o to, co wolisz. Dzięki nim zabierzemy cię w podróż do przeszłości, w której odkryjesz, jak naprawdę wyglądało życie w starożytnym Rzymie. Nie ukryjemy żadnych faktów, nawet tych paskudnych.

Gotów?

ŚWIAT STAROŻYTNYCH RZYMIAN

Jak to się zaczęło

W sercu tej ogromnej starożytnej cywilizacji leżało potężne i wspaniałe miasto Rzym. Według mitów założyli je w 753 roku p.n.e. dwaj bliźniacy, Romulus i Remus, którymi w dzieciństwie opiekowała się wilczyca. Udało im się przetrwać to niezwykle wychowanie, jednak nie wszystko skończyło się dobrze. Romulus zabił Remusa i ogłosił się królem. Po trupach do celu, jak to mówią!

Nie wiadomo, czy w tej historii o bliźniakach jest choć trochę prawdy, faktem pozostaje jednak to, że Rzymem na początku rządili królowie. Nie trwało to długo, bo ostatniego z nich wykopano z tronu około 509 roku p.n.e. Wtedy królestwo stało się republiką, zarządzaną przez ludzi wybranych w głosowaniach

(trochę jak w dzisiejszych krajach demokratycznych, tyle że niewielu Rzymian mogło brać udział w wyborach).

UWAGA, SPOJLER: Republika też nie przetrwała zbyt długo. W 27 roku p.n.e., po pewnych kłopotach politycznych oraz w wyniku wojny domowej, zastąpiło ją...

...Cesarstwo Rzymskie! Rząd wciąż istniał, jednak przewodniczył mu cesarz, który podejmował wszystkie najważniejsze decyzje. Niektórzy władcy słuchali doradców z rządu oraz ludu. Inni nie bardzo, choć i tak byli popularni!

Dobra, to skoro podstawy mamy już za sobą, weź togę, włóż sandały i cofnijmy się w czasie, by dowiedzieć się więcej...

CO WOLISZ?

**Wyruszyć
na bezsensowną
wyprawę
z rozkazu Kaliguli**

CZY pozwolić Heliogabalowi i jego zwierzakom na robienie ci psikusów?

RZYMSCY WŁADCY BYWALI ALBO PASKUDNI,
ALBO MILI. PIERWSZY CESARZ, AUGUST,
CIESZYŁ SIĘ CAŁKIEM NIEZŁĄ REPUTACJĄ. BYŁ
BARDZO ZDOLNYM PRZYWÓDCĄ, ZAPROWADZIŁ
POKÓJ, A NAWET UTWORZYŁ POŻYTECZNE
SŁUŻBY, TAKIE JAK POLICJA CZY STRAŻ
POŻARNA. NIESTETY, NIE WSZYSCY WŁADCY
RZYMU BYLI TACY PROSPOŁECZNI...

Kaligula

Gotów na klasyczne, rzymskie żarty? Mamy nadzieję, że wiesz, jak mieć się na baczności!

Niektórzy władcy Rzymu byli strasznymi psotnikami i okrutnymi żartownisiami.

Do tego grona zdecydowanie należał cesarz Kaligula (12–41). Mało brakowało, a mianowałby swojego ulubionego konia, Incitatusa, na jedno z ważniejszych stanowisk w rzymskim rządzie. W dodatku karmił zwierzę

płatkami czystego złota. Wyobraź sobie tę lśniąca kupę...

Kaligula lubił również wysyłać

ludzi na bezsensowne, totalnie idiotyczne misje. Oto kilka przykładów jego żartów:

1. Wypowiedział wojnę bogu morza, Posejdonowi, i rozkazał swoim żołnierzom kraść muszle, żeby dać bóstwu nauczkę!
2. Wysłał posłańca w długą podróż, by ten dostarczył (podobno) niezwykle ważny list do rąk innego władcy – tylko że w liście nie było nic a nic istotnego.

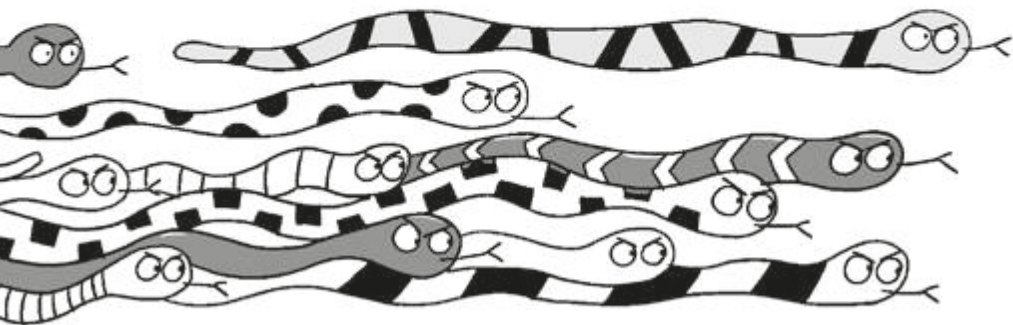
Może i te żarty wydają się śmieszne, jednak w niektórych pomysłach Kaliguli nie było absolutnie nic zabawnego. Podczas jednej z walk gladiatorów rozkazał zrzucić ludzi z widowni na arenę, prosto w paszcze dzikich zwierząt. Okropne!

Wolisz spotkać Heliogabala i jego futrzastych kolegów? Ciekawy wybór!

Młody Heliogabal (204–222) został cesarzem jako nastolatek. **PRZEORGROMNIE** kochał zwierzęta, a jako pupili trzymał w pałacach lwy, niedźwiedzie i leopardy. Robił sobie żarty ze swoich gości, napuszczając na nich rozpieszczone zwierzaki w trakcie uczt albo gdy spali – biedaków natychmiast budził ryk.

Podobnie jak Kaligula, Heliogabal również bywał okropny. Pewnego razu kazał wrzucić

setki węży do amfiteatru tylko po to, by zobaczyć, jaki wywoła tym chaos. Dziesiątki ludzi zginęły lub zostały poranione zarówno w wyniku ukąszeń gadów, jak i na skutek paniki, która tam wybuchła.

Bonusowa ciekawostka

Możliwe, że to właśnie Heliogabal zaprojektował pierwszą pierdzącą poduszkę. Co ważniejszych gości sadzał na wypełnionym powietrzem materiale, z którego pod naciskiem wydobywały się nieeleganckie dźwięki.

**Jak oceniasz tych żartownisiów?
Na stronie 68 poznasz
jeszcze gorszych cesarzy.**

